

КОНВЕНЦИЈА О ПРАВИМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ПРЕАМБУЛА

Државе потписнице Конвенције:

(а) Подсјећајући се начела прокламована Повељом Уједињених нација, која признају

урођено достојанство и једнака и неотуђива права свих чланова људске заједнице као

основу слободе, правде и мира у свијету,

(б) Признајући да су Уједињене нације Универзалном декларацијом о људским правима и

међународним пактовима о правима човјека прокламовале и потврдиле да свако има

право на уживање права и слобода прокламованих поменутих актима, без икакве

разлике,

(ц) Поново потврђујући универзалност, недјелјивост и међузависност свих људских права

и основних слобода и потребу да се особама са инвалидитетом гарантује пуно уживање

поменутих права, без икакве разлике,

(д) Подсјећајући се Међународног пакта о економским, социјалним, културним и политичким правима, Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Међународне конвенције о уклањању свих облика расне дискриминације, Конвенције о

уклањању свих облика дискриминације жена, Конвенције против тортуре и других свирепих,

нехуманих или понижавајућих поступака или казни, Конвенције о правима дјетета и

Међународне конвенције о заштити права радника миграната и чланова њихових

породица,

(е) Признајући да је феномен инвалидности концепт који се развија а да сама инвалидност

проистиче из интеракције особа са оштећењима са околишним баријерама и баријерама

које се одражавају у ставовима заједнице а отежавају пуно и ефективно учешће особа

са инвалидитетом у друштву на основу једнакости са осталим члановима тог друштва,

(ф) Признајући важност начела и смјерница за спровођење политике садржане у

Свјетском програму акције за особе са инвалидитетом и Стандардним правилима за

изједначавање могућности које се пружају особама са инвалидитетом за

промовисање, формулисање и врједновање политике, планова, програма и мјера који се на националном, регионалном и међународном плану спроводе како би се даље изједначиле могућности за особе са инвалидитетом,

(г) Наглашавајући значај пуног укључивања инвалидске проблематике у све главне и релевантне стратегије одрживог развоја,

(х) Признајући такође да је дискриминација против било које особе по основу инвалидности кршење урођеног достојанства људског бића,

(и) Признајући даље разноврсност особа са инвалидитетом,

(ј) Признајући потребу за промовисањем и заштитом људских права свих особа са инвалидитетом, укључујући оне којима је потребан већи степен подршке,

(к) Забринуте што, упркос поменутиим документима, напорима и мјерама које су владе, установе и релевантне организације предузимале, особе са инвалидитетом настављају да се суочавају са баријерама за њихово учешће у друштву на основама равноправности, као и са кршењима својих људских права широм свијета,

(л) Наглашавајући значај међународне сарадње за унапређивање услова живота особа са инвалидитетом у свим земљама, нарочито у земљама у развоју,

(љ) Наглашавајући већ постојеће и потенцијалне вриједне доприносе које су особе са инвалидитетом дале општем благостању и разноврсности друштва у којима оне живе, као и то да ће промовисање пуног уживања људских права и основних слобода од стране особа са инвалидитетом и њиховог пуног учешћа довести до њиховог повећаног осјећања припадности, те значајног напретка у људском, економском и друштвеном развоју и уклањању сиромаштва,

(м) Признајући значај личне аутономије и самосталности за особе са инвалидитетом, укључујући слободу тих особа да саме врше избор и одлучују о свом животу,

(н) Сматрајући да особе са инвалидитетом треба да уживају могућност да буду активно укључене у процесе доношења одлука о политици и програмима, укључујући оне који се непосредно тичу самих особа са инвалидитетом,

(њ) Забринуте због тешког стања с којим се суочавају особе са инвалидитетом које

су изложене вишеструким или погоршаним облицима дискриминације по основу расе, боје
коже, пола, језика, вјере, политичких или других опредјељења, националног,
домородачког или социјалног поријекла, имовине, рођења или другог статуса
или личног
својства,

(о) Признајући да су дјевојчице, дјевојке и жене са инвалидитетом често
изложене већем

ризиком од насиља, повреда, злостављања, запостављања, злоупотреба и
експлоатације,

како у својим домовима, тако и изван њих,

(п) Признајући да дјеца са инвалидитетом треба да у потпуности уживају сва
људска

права и основне слободе на основу једнакости са другом дјецом, и сјећајући се
обавеза које су државе потписнице Конвенције о правима дјетета у том смислу
преузеле,

(р) Наглашавајући потребу да се родна и полна перспектива унесе у све напоре
за

промовисање пуног уживања људских права и основних слобода особа са
инвалидитетом,

(с) Упозоравајући на чињеницу да несразмјерно велики број особа са
инвалидитетом живи

у условима сиромаштва и имајући у том смислу на уму потребу за хитним
бављењем

негативним утицајем сиромаштва на положај особа са инвалидитетом,

(ш) Имајући на уму да су услови мира и безбједности, засновани на пуном
поштовању

циљева и начела садржаних у Повелји УН и поштовање примјењљивих
докумената о

људским правима од незамјенљиве важности за пуну заштиту особа са
инвалидитетом,

нарочито током оружаних сукоба и стране окупације,

(т) Признајући важност приступа физичком, економском, социјалном и
културном

окружењу, здравственој заштити и образовању, информацијама и
комуникацијама у

омогућавању особама са инвалидитетом да у потпуности уживају у људским
правима и

основним слободама,

(у) Узимајући у обзир да је појединац, имајући обавезе према другима и
заједници у

којој живи, дужан да улаже напоре на промовисању и поштовању права
зацртаних

међународним документима о људским правима,

(в) Увјерене да је породица природна и суштинска јединица друштва, те да као таква

треба да ужива заштиту друштва и државе а да особе са инвалидитетом и чланови њихових

породица треба да приме потребну заштиту и помоћ која ће породици омогућити да

допринесе пуном и равноправном уживању права од стране особа са инвалидитетом,

(з) Увјерене да ће свеобухватна и интегративна међународна конвенција за промовисање и заштиту права и достојанства особа са инвалидитетом представљати

значајан допринос напорима за умањивање значајних социјалних непогодности којима су особе са инвалидитетом изложене и да ће промовисати њихово учешће у

грађанским, политичким, економским, социјалним и културним сферама живота уз једнаке

могућности, како у развијеним, тако и у земљама у развоју,

Сагласне су о сљедећем:

Члан 1.

Сврха Конвенције

Сврха ове Конвенције јесте да промовише, штити и осигура пуно и равноправно уживање

свих људских права и основних слобода од стране свих особа са инвалидитетом и да

промовише поштовање њиховог урођеног достојанства.

Особе са инвалидитетом обухватају особе које имају дугорочна физичка, ментална,

интелектуална или сензорна оштећења која у садејству са различитим баријерама могу

отежати пуно и ефективно учешће ових особа у друштву на основу једнакости са

другима.

Члан 2.

Дефиниције

За потребе ове Конвенције:

»Комуникација« обухвата језике, приказивање текстова, Брајево писмо, тактилну

комуникацију, формате са великим словима, приступачне мултимедије, као и писане,

аудио снимке, једноставан језик, људске читаче и аугментативне и алтернативне облике,

средства и формате комуникација, укључујући приступачне информативне и комуникацијске технологије;

»Језик« обухвата говорне и знаковне језике и друге облике неизговорених

језика;

»Дискриминација по основу инвалидности« значи свако прављење разлике, искључивање или ограничавање по основу инвалидности чији циљ или посљедица јесте ограничавање или поништавање признања, уживања или спровођења свих људских права и основних слобода у областима политике, економије, социјалних, културних, грађанских права и било којој другој области. Дискриминација укључује све облике дискриминације, укључујући ускраћивање разумних адаптација;

»Разумне адаптације« јесу неопходне и одговарајуће модификације и прилагођавања које не представљају несразмјеран или непримјерен терет, а потребне су у конкретним случајевима како би се особама са инвалидитетом гарантовало уживање или остваривање свих људских права и основних слобода на једнаким основама;

»Универзални дизајн« представља дизајнирање производа, окружења, програма и услуга тако да сва лица могу у највећој могућој мјери да их користе без додатних адаптација.

»Универзални дизајн« не искључује постојање асистивних средстава и помагала за одређене категорије особа са инвалидитетом када су им таква средства потребна.

Члан 3.

Општа начела

Основна начела ове Конвенције биће:

(а) Поштовање урођеног достојанства, индивидуалне аутономије особа са инвалидитетом, укључујући њихово право да доносе одлуке о сопственим животима и

самосталности тих особа;

(б) Недискриминација;

(ц) Пуно и ефективно учешће и укљученост у све сфере друштвеног живота;

(д) Поштовање различитости и прихватање особа са инвалидитетом као дијела људске врсте

и разноврсности људског рода;

(е) Једнакост могућности;

(ф) Приступачност;

(г) Једнакост мушкараца и жена;

(х) Поштовање развијајућих капацитета дјете са инвалидитетом и поштовање права те

дјеце да очувају сопствени идентитет.

Члан 4.

Опште обавезе

1. Државе потписнице обавезују се да ће осигурати и промовисати пуно остваривање

свих људских права и основних слобода за све особе са инвалидитетом без икакве

дискриминације по основу инвалидности. Да би то оствариле, државе потписнице обавезују

се да ће:

(а) Усвојити све одговарајуће законодавне, административне и друге мјере како би

спровеле права призната овом Конвенцијом;

(б) Предузети све одговарајуће мјере, укључујући законодавне, ради измјене, опозивања или поништавања свих закона, подзаконских аката, обичаја и праксе који

представљају дискриминацију особа са инвалидитетом;

(ц) Узети у обзир питања заштите и промовисање људских права особа са инвалидитетом

приликом формулисања и примјене сваке политике и свих програма;

(д) Уздржати се од предузимања било ког акта или праксе која није у складу са овом

Конвенцијом и осигурати да се јавне власти и установе понашају у складу са Конвенцијом;

(е) Предузети све одговарајуће мјере како би уклонили дискриминацију по основу

инвалидности коју врши било које лице, било која организација или приватни предузетник;

(ф) Вршити и промовисати истраживање и развој добара, услуга, опреме и објеката

дизајнираних у складу са начелима универзалног дизајна, дефинисаног у члану 2 ове

Конвенције, које изискују најмањи могући степен адаптације како би задовољиле

посебне потребе особа са инвалидитетом уз најнижу могућу цијену и промовисати

примјену универзалног дизајна у изради стандарда и смјерница;

(г) Вршити и промовисати истраживање и развој, промовисати доступност нових технологија,

укључујући информацијске и комуникацијске технологије, помагала за кретање, средства, асистивну технологију погодну за особе са инвалидитетом, дајући предност

технологијама израђеним по приступачним цијенама;

(х) Пружати приступачне информације особама са инвалидитетом о

помагалима за кретање, средствима и асистивној технологији, укључујући нове технологије, као и другим облицима асистенције, службама подршке и погодностима;
(и) Промовисати тренинг и обуку стручњака и особља које ради са особама са инвалидитетом у области права признатих овом Конвенцијом како би боље пружале асистенцију и услуге гарантоване и проистекле из поменутих права.

2. У односу на економска, социјална и културна права државе потписнице ће предузети такве мјере уз максималну употребу ресурса којима располажу и по потреби у склопу међународне сарадње, са циљем да прогресивно постигну пуно остваривање ових права, без задирања у обавезе проистекле из ове Конвенције које су непосредно примјенљиве сходно одредбама међународног јавног права.

3. Приликом развоја и спровођења политике и законодавства усмјерених на примјену ове Конвенције, као и другим процесима доношења одлука о питањима која се непосредно тичу особа са инвалидитетом, државе потписнице ће то чинити уз блиске консултације и активно учешће особа са инвалидитетом, укључујући дјецу са инвалидитетом, кроз организације које их представљају и заступају.

4. Ништа у овој Конвенцији неће утицати на повољније одредбе из закона или међународноправних прописа на снази у некој од држава потписница које се односе на остваривање права особа са инвалидитетом. Неће бити ограничавања или укидања било ког основног људског права које је признато или постоји у некој од држава потписница ове Конвенције на основу других конвенција, закона, прописа или обичаја под изговором да ова Конвенција не признаје та права, или да их признаје у ужем обиму.

5. Одредбе ове Конвенције односиће се на све дијелове федералних држава без икаквих ограничења или изузетака.

Члан 5.

Равноправност и недискриминација

1. Државе потписнице признају да су све особе једнаке пред законом и имају право на једнаку заштиту пред законом и уживање једнаких благодети закона, без икаквих дискриминација.

2. Државе потписнице забрањују било какву дискриминацију по основу инвалидности и гарантују свим особама са инвалидитетом једнаку и ефективну правну заштиту од дискриминације по било ком основу.

3. Да би промовисале равноправност и укинули дискриминацију, државе потписнице ће предузети све одговарајуће кораке како би осигурале пружање разумних адаптација.

4. Посебне мјере неопходне за постизање и убрзавање де факто једнакости особа са инвалидитетом неће се сматрати дискриминацијом по основу инвалидности сходно одредбама ове Конвенције.

Члан 6.

Жене са инвалидитетом

1. Државе потписнице признају да су жене и дјевојчице са инвалидитетом изложене вишеструкој дискриминацији и у том смислу предузеће мјере ради осигуравања пуног и равноправног уживања свих људских права и основних слобода од стране жена и дјевојчица са инвалидитетом.

2. Државе потписнице предузеће све одговарајуће мјере како би осигурале пун развој, напредак и оснаживање жена, ради гарантовања вршења и уживања њихових људских права и основних слобода из ове Конвенције.

Члан 7.

Дјеца са инвалидитетом

1. Државе потписнице предузеће све потребне мјере како би осигурале да дјеца са инвалидитетом уживају сва људска права и основне слободе на основу једнакости са другом дјецом.

2. У свим акцијама које се односе на дјецу са инвалидитетом првенствена пажња биће посвећена најбољем интересу дјетета.

3. Државе потписнице осигураће да дјеца са инвалидитетом имају право да слободно изразе своје ставове о сваком питању које их се тиче на основу једнакости са другом дјецом, узимајући у обзир њихове године и зрелост, а у остваривању тог права биће ин пружена асистенција у складу са њиховим узрастом и инвалидношћу.

Члан 8.

Подизање нивоа свијести о питањима инвалидности

1. Државе потписнице обавезују се да одмах предузму ефективне и одговарајуће

мјере ради:

(а) Подизања нивоа свијести о особама са инвалидитетом у цијелом друштву, укључујући

на нивоу њихових породица, и промовисања поштовања права и достојанства ових

особа;

(б) Борбе против стереотипова, предрасуда о особама са инвалидитетом и штетних

поступака везаних за ове особе у свим областима живота, укључујући оне засноване

на полу и узрасту ;

(ц) Подизања нивоа свијести о доприносима и способностима особа са инвалидитетом.

2. Ове мјере, између осталог, укључују:

(а) Покретање и одржавање ефективних кампања за подизање нивоа свијести јавности

усмјерених на:

(И) Подстицање прихватање права особа са инвалидитетом;

(ИИ) Промовисање позитивног гледања на особе са инвалидитетом и већег степена друштвене свијести о овим особама;

(ИИИ) Промовисање вјештина, вриједности, способности и доприноса особа са инвалидитетом на радном мјесту и тржишту рада;

(б) Подизање нивоа свијести како би се изградио однос поштовања према правима

особа са инвалидитетом, укључујући рад са дјецом, почев од најранијег узраста па

кроз све нивое образовног система;

(ц) Подстицање органа медија да презентују слику о особама са инвалидитетом која би

била у складу са циљевима ове Конвенције;

(д) Промовисање програма тренинга за подизање нивоа свијести о особама са инвалидитетом и њиховим правима.

Члан 9.

Приступачност

1. Да би особама са инвалидитетом омогућиле да самостално живе и у потпуности

учествују у свим аспектима живота, државе потписнице предузеће одговарајуће мјере

да особама са инвалидитетом, на основу једнакости са другима, осигурају приступ

изграђеном окружењу, превозу, информацијама и комуникацијама, укључујући

информацијске и комуникацијске технологије, као и другим услугама и објектима намијењеним јавности, како у урбаним тако и у руралним срединама. Ове мјере, које

ће укључивати идентификацију и уклањање препрека и баријера приступачности, између

осталог ће се примјењивати на:

(а) Зграде, путеве, превоз и друге унутрашње и спољне објекте и постројења, укључујући школе, стамбене објекте, медицинска здања и радна мјеста;

(б) Информације, комуникације и друге услуге, укључујући електронске услуге и службе и

сервисе за случај ванредних ситуација.

2. Државе потписнице ће такође предузети одговарајуће мјере како би:

(а) Развиле, подстицале и надзирале примјену минималних стандарда и смјерница за

приступачност зграда и услуга отворених за јавност, или намијењених јавности;

(б) Осигурале да приватна лица и предузетници који пружају услуге и држе објекте

отворене за јавност, или намијењене јавности, узму у обзир све аспекте приступачности

за особе са инвалидитетом;

(ц) Пружиле тренинг и обуку о питањима приступачности релевантним за особе са

инвалидитетом свим релевантним субјектима и актерима;

(д) Обезбиједиле натписе на Брајевом писму и у лако читљивом формату у зградама и

другим објектима отвореним за јавност, или намијењеним јавности;

(е) Обезбиједиле друге облике живе асистенције и посредника, укључујући водиче, читаче и

преводиоце на гестовни језик како би олакшали приступ зградама и другим објектима

отвореним за јавност, или намијењеним јавности;

(ф) Промовисале друге одговарајуће облике асистенције и подршке особама са инвалидитетом како би им осигурале приступ информацијама;

(г) Промовисале приступ за особе са инвалидитетом новим комуникацијским технологијама и системима, укључујући интернет;

(х) Промовисале дизајнирање, развој, производњу и дистрибуцију приступачних информацијских и комуникацијских технологија и система у раној фази како би информатичко

друштво постало приступачно по најнижој цијени.

Члан 10.

Право на живот

Државе потписнице поново потврђују да свако људско биће има урођено право на

живот и предузеће све потребне мјере како би осигурале да особе са инвалидитетом

уживају ово право на једнаким основама са другима.

Члан 11.

Ситуације ризика и ванредне хуманитарне кризне ситуације

Државе потписнице предузеће, у складу са обавезама проистеклим из међународног

права, укључујући одредбе међународног хуманитарног права и одредбе о људским

правима, све потребне мјере да би осигурале заштиту и безбједност особа са инвалидитетом у ситуацијама ризика, укључујући оружане сукобе, ванредне хуманитарне

кризне ситуације и природне катастрофе.

Члан 12.

Једнако признање лица пред законом

1. Државе потписнице потврђују поново да особе са инвалидитетом свуда имају право

на признање правне способности.

2. Државе потписнице признају да особе са инвалидитетом уживају пословну способност

на једнаким основама са другим лицима у свим областима.

3. Државе потписнице предузеће одговарајуће мјере да особама са инвалидитетом

омогуће приступ подршци која им може бити потребна за остваривање њихове пословне

способности.

4. Државе потписнице осигураће да све мјере које се односе на уживање пословне

способности предвиђају одговарајуће и ефективне механизме заштите који ће спријечити

злоупотребе, у складу са одредбама међународног јавног права о људским правима. Ти механизми заштите осигураће да мјере везане за уживање

пословне

способности поштују права дотичне особе са инвалидитетом, њихову вољу, жеље дотичне

особе, искључе сваки сукоб интереса и недозвољено мијешање, буду пропорционалне

околностима у којој се свака особа налази, да се одвијају у најкраћем могућем периоду и да подлијежу редовној ревизији од стране надлежног, независног и непристрасног органа или судског тијела. Заштитни механизми треба да буду пропорционални степену у ком мјере утичу на права и интересе особа са инвалидитетом.

5. Сходно одредбама овог члана, државе потписнице предузеће све одговарајуће и

ефективне мјере како би осигурале једнако право особа са инвалидитетом да посједују и наслјеђују имовину, да контролишу своје финансијске послове и имају приступ банкарским зајмовима, хипотекама и другим облицима кредита под једнаким условима, и осигураће да особе са инвалидитетом не буду арбитрерно лишене имовине.

Члан 13.

Приступ правди

1. Државе потписнице осигураће особама са инвалидитетом ефикасан приступ правди под једнаким условима са осталима, укључујући пружање адаптација у поступку примјерених узрасту особа, да би олакшале њихове ефикасне улоге као директних или индиректних учесника, укључујући и као сведока, у правним поступцима, укључујући истражне поступке и друге прелиминарне фазе поступка.

2. Да би помогле осигуравање ефикасног приступа правди за особе са инвалидитетом, државе потписнице ће промовисати тренинг и обуку особа које раде на пољу дијелења правде, укључујући полицијско и затворско особље.

Члан 14.

Слобода и сигурност особа

1. Државе потписнице ће осигурати да особе са инвалидитетом, на основу једнакости са другима:

(а) Уживају право на слободу и сигурност личности;

(б) Не бивају незаконито или арбитрерно лишени слободе, да свако лишавање слободе буде

у складу са законом а да постојање инвалидности ни у ком случају не служи као основ

за лишавање слободе.

2. Државе потписнице ће осигурати да, уколико особе са инвалидитетом буду лишене

слободе, оне, на основу једнакости са другима, уживају гаранције у складу са међународним инструментима о људским правима и да се са њима поступа у складу

са циљевима и начелима ове Конвенције, укључујући пружање разумних адаптација.

Члан 15.

Слобода од тортуре или суровог, нехуманог или деградирајућег поступања или казне

1. Нико неће бити подвргнут тортури, или суровом, нехуманом или

деградирајућем

поступању или казнама. Нарочито се не могу вршити медицински и научни експерименти

без слободног пристанка особа које треба да буду подвргнуте дотичним експериментима.

2. Државе потписнице предузеће све ефективне законодавне, административне,

правосудне, или друге мјере како би, на основу једнакости са другима, спријечиле да

особе са инвалидитетом буду подвргнуте тортури, или суровом, нехуманом или деградирајућем поступању или казнама.

Члан 16.

Слобода од експлоатације, насиља и злостављања

1. Државе потписнице предузеће све одговарајуће законодавне, административне,

социјалне, образовне и друге мјере како би заштитиле особе са инвалидитетом од свих

облика експлоатације, насиља и злоупотреба, укључујући њихове родно засноване

аспекте и манифестације, како у њиховим домовима, тако и изван њихових домова.

2. Државе потписнице предузеће такође све одговарајуће мјере како би спријечиле

насиље и злостављање обезбјеђујући особама са инвалидитетом, њиховим породицама и

лицима која се старају за њих, између осталог, одговарајуће облике асистенције и

подршке који ће водити рачуна о специфичностима узраста и рода особа, укључујући

пружање информација како да избјегну, препознају и пријаве случајеве насиља и

злостављања. Државе потписнице осигураће да сервиси заштите воде рачуна о инвалидности, роду и узрасту особа.

3. Државе потписнице ће осигурати да сви програми, објекти и установе за особе са

инвалидитетом буду ефективно надзирани од стране независних власти како би спријечили

случајеве експлоатације, насиља и злостављања.

4. Државе потписнице предузеће све одговарајуће мјере како би промовисале физички,

когнитивни и психолошки опоравак, рехабилитацију и социјалну реинтеграцију особа са

инвалидитетом које су биле жртве експлоатације, насиља и злостављања, укључујући

пружање заштитних услуга. Овај опоравак и реинтеграција одвијаће се у окружењу које подстиче здравље, благостање, самопоштовање, достојанство и аутономију личности и води рачуна о посебним потребама везаним за узраст и род.

5. Државе потписнице ће усвојити ефикасно законодавство и политику, који ће између осталог узети у обзир род и узраст, како би осигурале идентификовање, истрагу и, када је то примјерено, процесуирање случајева експлоатације, насиља и злоупотреба против особа са инвалидитетом.

Члан 17.

Заштита интегритета личности

Свака особа са инвалидитетом има право на поштовање њеног физичког или менталног интегритета на основу једнакости са другима.

Члан 18.

Слобода кретања и држављанство

1. Државе потписнице признаће право особа са инвалидитетом на слободу кретања,

слободу избора мјеста становања и на држављанство на основу једнакости са другима, укључујући осигуравање да особе са инвалидитетом:

(а) Имају право да стекну, да промијене држављанство и да не могу бити арбитрерно

лишени држављанства на основу њихове инвалидности;

(б) Нису лишене, по основу инвалидности, права да стекну, посједују и користе исправе о

држављанству или друге исправе, или да користе друге релевантне поступке попут

поступка за имиграцију који могу бити потребни како би ове особе лакше остваривале

своју слободу кретања;

(ц) Имају право да напусте било коју земљу, укључујући и своју сопствену;

(д) Нису лишене арбитрерно или на основу своје инвалидности права да уђу у своју

сопствену земљу.

2. Дјеца са инвалидитетом биће регистрована одмах по рођењу и од рођења ће уживати

право на име, право да стекну држављанство и у мјери у којој је то могуће, право да

их њихови родитељи познају и да се старају о њима.

Члан 19.

Самостални живот и укљученост у локалну заједницу

Државе потписнице ове Конвенције особама са инвалидитетом признају једнако право

да живе у заједници и уживају право избора једнако са другим особама и предузеће

ефективне и одговарајуће мјере како би олакшале особама са инвалидитетом да у

потпуности уживају ово право, омогућиле њихову пуну укљученост у заједницу и учешће у животу заједнице, укључујући предузимање мјера како би осигурале да:

(а) Особе са инвалидитетом имају могућност да изаберу мјесто свог пребивања, са

ким ће и гдје ће живјети, под једнаким условима са другима и неће бити обавезне да

живе под одређеним аранжманима;

(б) Особе са инвалидитетом имају приступ спектру служби подршке у својим домовима,

установама за смјештај и локалној заједници, укључујући персоналне асистенте,

неопходне ради подршке укључености и животу особа са инвалидитетом у својим локалним

заједницама и спрјечавања изолације или искључености из заједнице;

(ц) Услуге у локалној заједници које су на располагању општој популацији треба да

буду доступне особама са инвалидитетом под једнаким условима и да буду у складу

са потребама особа са инвалидитетом.

Члан 20.

Лична покретљивост

Државе потписнице ове Конвенције предузеће ефективне мјере ради осигуравања личне

покретљивости за особе са инвалидитетом са њиховом највећом могућом самосталношћу, укључујући:

(а) Олакшавање личне покретљивости особа са инвалидитетом на начин и у вријеме када

оне то одаберу и по приступачним цијенама,

(б) Олакшавање приступа особама са инвалидитетом квалитетним помагалима за

остваривање покретљивости, асистивним технологијама и облицима живе асистенције и

посредницима, укључујући омогућавање да они буду доступни по приступачним цијенама,

(ц) Пружање тренинга и обуке у вјештинама покретљивости особама са инвалидитетом и

специјалистима који раде са тим особама,

(д) Охрабривање приватног сектора који производи помагала за остваривање покретљивости, асистивне технологије и средства да узме у обзир све аспекте покретљивости особа са инвалидитетом.

Члан 21.

Слобода мишљења и изражавања, приступ информацијама
Државе потписнице предузеће све одговарајуће мјере како би осигурале да особе са инвалидитетом могу да остваре слободу изражавања и мишљења, укључујући слободу

тражења, примања и ширења информација и идеја на основама једнакости са другима

кроз употребу свих облика комуникације дефинисаних у члану 2 ове

Конвенције, по

избору особа са инвалидитетом, укључујући:

(а) Пружање особама са инвалидитетом информација намијењених општој јавности на

благовремен начин и без додатних трошкова по особе са инвалидитетом у приступачним

форматима и технологијама примјереним различитим врстама инвалидности;

(б) Прихватање и олакшавање употребе гестовног језика, Брајевог писма и аугментативне и алтернативне комуникације и свих других приступачних начина,

средстава и формата по избору особа са инвалидитетом у службеним односима;

(ц) Позивање да приватна лица и организације које пружају услуге општој јавности,

укључујући кроз употребу интернета, пружају информације и услуге у приступачним

форматима које особе са инвалидитетом могу користити;

(д) Охрабривање масовних медија, укључујући оне који пружају информације путем

интернета, да своје услуге учине приступачним особама са инвалидитетом;

(е) Подстицање и признавање употребе гестовних језика.

Члан 22.

Поштовање приватности

1. Нити једна особа са инвалидитетом, без обзира на мјесто пребивања или њене животне

аранжмане, неће бити изложена арбитрерном или незаконитом мијешању у његову или

њену приватност, породични живот, домаћинство, кореспонденцију или друге облике

комуникације, као ни незаконитим нападима на његову или њену част или репутацију.

Све особе са инвалидитетом уживају право на законску заштиту од таквих

мијешања или
напада.

2. Државе потписнице штитиће приватност личних података, података везаних за

здравствено стање и рехабилитацију особа са инвалидитетом на основу једнакости са другима.

Члан 23.

Поштовање дома и породице

1. Државе потписнице ће предузети ефективне и одговарајуће мјере како би елиминисале дискриминацију особа са инвалидитетом у свим питањима везаним за брачне, породичне, личне односе и родитељство, на основу једнакости са другима, како би осигурали да:

(а) Право свих особа са инвалидитетом који су у узрасту у коме се може ступити у брак

да ступају у брак и заснивају породицу на основу пуног и слободно израженог пристанка будућих супружника буде признато;

(б) Буду уважена права особа са инвалидитетом да слободно и одговорно одлучују о

броју своје дјеце и размаку између њих на једнаким основама са другима, да имају

приступ информацијама примјереним њиховом узрасту, образовању о репродукцији и

планирању породице и средствима потребним како би биле у стању да остварују дотична

права;

(ц) Особе са инвалидитетом, укључујући дјецу, очувају своју плодност на основу једнакости са другима.

2. Државе потписнице ове Конвенције осигураће да права и одговорности особа са

инвалидитетом у односу на хранитељство, старатељство и усвојење дјеце и друге сличне

установе у националним законодавствима, гдје такви концепти постоје, буду поштована. У сваком случају мора се приоритетно поштовати најбољи интерес дјетета.

Државе потписнице ће особама са инвалидитетом пружати одговарајућу подршку у

остваривању њихових одговорности у подизању дјеце.

3. Државе потписнице ће осигурати да дјеца са инвалидитетом имају једнака права у

погледу породичног живота. Ради остваривања тих права и спречавања сакривања,

напуштања, запостављања и одвајања дјеце са инвалидитетом, државе потписнице

обавезују се да дјечи са инвалидитетом и њиховим породицама пруже ране и свеобухватне информације, сервисе и подршку.

4. Државе потписнице ће осигурати да дијете не буде одвојено од својих родитеља против

њихове воље, осим када надлежни органи донесу одлуку у складу са примјенљивим

правом и поступцима, која може бити подвргнута судској ревизији, да је одвајање у

најбољем интересу дијетета. Ни у ком случају дијете неће бити одвојено од родитеља са

инвалидитетом на основу инвалидности било дјетета, било једног или оба родитеља.

5. Државе потписнице обавезују се да у случајевима када непосредна породица није у

стању да се стара о дјетету са инвалидитетом предузму све напоре како би дјетету као

алтернативу пружили његу у широј породици а када то није могуће бригу унутар заједнице

у породичном окружењу.

Члан 24.

Образовање

1. Државе потписнице признају право свих особа са инвалидитетом на образовање. Са

циљем да остваре уживање овог права без дискриминације и на основу једнакости са

другима, државе потписнице осигураће инклузивни систем образовања на свим нивоима и

учење током читавог живота усмјерено на:

(а) Пун развој људских потенцијала и осјећања достојанства и самовриједности, као и

јачање поштовања људских права, основних слобода и људске разноврсности,

(б) Развијање личности, талената и менталних и физичких способности особе са

инвалидитетом до највеће могуће мјере,

(ц) Омогућавање да све особе са инвалидитетом ефективно учествују у слободном

друштву.

2. Приликом остваривања овог права, државе потписнице ће осигурати да:

(а) Особе са инвалидитетом не буду искључене из општег образовног система на

основу своје инвалидности, а да нити једно дијете са инвалидитетом не буде искључено из

бесплатног и обавезног основног образовања, или из средњег образовања, због свог инвалидитета;

(б) Особе са инвалидитетом имају приступ инклузивном, квалитетном, бесплатном и

обавезном основном образовању, или средњем образовању у својој локалној заједници на основу једнакости са другима;

(ц) Буду осигуране разумне адаптације које ће одговорити потребама појединаца;

(д) Особама са инвалидитетом буде пружена подршка у склопу општег образовног

система која им је потребна да би им се олакшало ефективно образовање.

(ф) Буду пружене индивидуализоване мјере подршке у окружењима које максимизирају

академски и социјални развој, у складу са циљем пуне укључености.

3. Државе потписнице ће омогућити особама са инвалидитетом да уче животне и вјештине

релевантне за социјални развој које су им неопходне како би олакшале њихово пуно и

једнако учешће у образовању и као чланова заједнице. Да би оствариле овај циљ,

државе потписнице ће предузети одговарајуће мјере које ће између осталог:

(а) Олакшати учење Брајевог и алтернативног писма, аугментативних и алтернативних

начина, средстава и формата комуникације, вјештине оријентације и мобилности, олакшати

вршњачко образовање и размјену искустава међу особама у сличној ситуацији,

(б) Олакшати учење гестовног језика и промовисање лингвистичког идентитета заједнице

глувих особа,

(ц) Осигурати да се образовање особа, а нарочито дјеце која су глува, слијепа или

слијепоглува врши на језицима и облицима комуникације који су најпримјеренији и у

окружењу које осигурава максималан академски и друштвени развој.

4. Да би помогле у гарантовању уживања овог права, државе потписнице предузеће

одговарајуће мјере за запошљавање наставног особља које је квалификовано да

користи гестовни језик или Брајево писмо, укључујући наставнике који су и сами особе са

инвалидитетом и да обучи стручњаке и особље који раде на свим нивоима образовања.

Такав тренинг и обука треба да обухвате подизање нивоа свијести о инвалидности,

употребу одговарајућих аугментативних и алтернативних начина, средстава и формата комуникације, образовних техника и материјала ради подршке особама са инвалидитетом.

5. Државе потписнице осигураће да особе са инвалидитетом могу имати приступ општем терцијарном образовању, професионалном оспособљавању и едукацији, образовању за одрасле и животном учењу на једнаким основама са осталим лицима. Ради остваривања поменутог циља, државе потписнице ће осигурати да се особама са инвалидитетом пруже разумне адаптације.

Члан 25.

Здравствена заштита

Државе потписнице признају да све особе са инвалидитетом имају право на уживање највишег могућег стандарда здравља без дискриминације по основу инвалидности.

Државе потписнице предузеће све одговарајуће мјере како би осигурале приступ здравственим и услугама рехабилитације везаним за здравствену заштиту, које ће водити

рачуна о родним аспектима. Државе потписнице нарочито ће:

(а) Особама са инвалидитетом пружити исти распон и стандарде приушћивих здравствених

услуга које су обезбијећене и за остале грађане, укључујући услуге везане за сексуално здравље и репродукцију и програме јавне заштите здравља намијењене

најширој популацији;

(б) Особама са инвалидитетом пружити оне здравствене услуге које им посебно требају

због њихове инвалидности, укључујући рану идентификацију и интервенције онда када је то

примјерено и услуге усмјерене на минимизирање и спрјечавање даље инвалидности,

укључујући међу дјецом и старим особама;

ц) Настојати да поменуте здравствене услуге обезбиједе особама са инвалидитетом

што ближе заједницама у којима те особе живе, укључујући сеоске заједнице;

(д) Захтијевати од здравствених радника да особама са инвалидитетом пружају заштиту

истог квалитета која се пружа и осталим лицима, укључујући на основу слободног и

информисаног пристанка, кроз, између осталог, подизање нивоа свијести дотичних радника о људским правима, достојанству, аутономији и потребама особа са инвалидитетом путем тренинга и промовисања етичких стандарда за јавну и приватну здравствену заштиту;

(е) Забранили дискриминацију против особа са инвалидитетом приликом пружања здравственог осигурања и осигурања живота у случајевима када национално законодавство допушта то осигурање, која ће бити пружана под фер и разумним условима.

(ф) Спријечити дискриминаторно ускраћивање здравствене заштите, здравствених услуга, хране или течности на основу инвалидности.

Члан 26.

Хабилитација и рехабилитација

1. Државе потписнице ће предузети ефективне и одговарајуће мјере, укључујући кроз вршњачко образовање и размену искустава међу особама у сличним ситуацијама, да особама са инвалидитетом омогуће да постигну максималну самосталност, потпуне физичке, менталне, социјалне и професионалне капацитете, и потпуну укљученост и учешће у свим аспектима живота. Да би оствариле тај циљ, државе потписнице ће организовати, ојачати и проширити свеобухватне хабилитацијске и рехабилитацијске услуге, нарочито у областима здравља, запошљавања, образовања и социјалних сервиса, на такав начин да:

(а) Услуге и програми хабилитације и рехабилитације почињу у најранијем добу, и да су засновани на мултидисциплинарној процени потреба и снага појединца;

(б) Услуге и програми хабилитације и рехабилитације подржавају учешће и укључивање у заједницу и све аспекте друштва, добровољни су и доступни особама са инвалидитетом што је могуће ближе њиховим властитим заједницама, укључујући и сеоска подручја.

2. Државе потписнице ће промовирати развој почетних и тренинга за континуирано стручно усавршавање за стручњаке и особље које ради на хабилитацијским и рехабилитацијским

услугама.

3. Државе потписнице промовисаће расположивост, знање о и употребу асистивних средстава и технологија дизајнираних за особе са инвалидитетом које се односе на хабилитацију и рехабилитацију.

Члан 27.

Рад и запошљавање

1. Државе потписнице признају право особа са инвалидитетом на рад на основу једнакости са другима; ово укључује могућност да зарађују за живот обављајући посао који су слободно одабрали или прихватили на тржишту рада и у радном окружењу који

су отворени, инклузивни и приступачни за особе са инвалидитетом. Државе потписнице

предузеће одговарајуће кораке да осигурају и промовишу остваривање права на рад,

укључујући и за оне особе које су стекле инвалидитет током процеса рада, кроз предузимање одговарајућих мјера, укључујући законску регулативу, усмјерених, између осталог, на:

(а) Забрану дискриминације на основу инвалидности у односу на сва питања везана за

све облике запошљавања, укључујући услове регрутовања, запошљавања и примања на

посао, наставак запошљавања, напредовање у служби, услове рада, заштиту здравља и

безбиједност на раду;

(б) Заштиту права особа са инвалидитетом, на основу једнакости са другима, на праведне и повољне услова рада, укључујући једнаку надокнаду за једнак рад, безбиједне и здраве услове рада, укључујући заштиту од узнемиравања и могућност

покретања поступака правне заштите у случају кршења ових права;

(ц) Осигуравање да особе са инвалидитетом могу да остварују своја радна и синдикална права на основу једнакости са другима;

(д) Омогућавање особама са инвалидитетом да имају ефективан приступ општим

техничким и програмима проналажења посла, професионалној рехабилитацији и продуженом

тренингу и обуци, услугама за проналажење радног мјеста;

(е) Промовисање могућности за запошљавање и напредовање у каријери за особе са

инвалидитетом на отвореном тржишту рада, као и помоћи овим особама у тражењу,

добијању и задржавању посла;

(ф) Промовисање могућности за самозапошљавање, предузетништво, развој

кооператива и покретање сопственог бизниса;

(г) Запошљавање особа са инвалидитетом у јавном сектору;

(х) Подстицање послодаваца да запошљавају особе са инвалидитетом у приватном

сектору кроз одговарајуће мјере и политику, што може укључивати и програме афирмативне акције, подстицајне и друге мјере;

(и) Обезбјеђивање разумних адаптација на радном мјесту и у радном окружењу за

особе са инвалидитетом,

(ј) Промовисање стицања радног искуства за особе са инвалидитетом на отвореном

тржишту рада,

(к) Промовисање професионалне рехабилитације и оспособљавања, програма повратка

на посао и задржавања посла за особе са инвалидитетом.

2. Државе потписнице осигураће да особе са инвалидитетом не буду држане у ропству

или зависном положају и буду, на основу једнакости са другима, заштићене од присилног

рада.

Члан 28.

Адекватан животни стандард и социјална заштита

1. Државе потписнице признају право особа са инвалидитетом на адекватан стандард

живота за те особе и њихове породице, укључујући адекватну храну, одјећу, становање, као и право на континуирано побољшавање услова живота и предузеће

одговарајуће кораке да осигурају и промовишу остваривање ових права без дискриминације на основу инвалидности.

2. Државе потписнице признају право свих особа са инвалидитетом на социјалну сигурност

и на уживање тог права без дискриминације по основу инвалидности и предузеће

одговарајуће кораке да осигурају и промовишу остваривање овог права, укључујући

мјере ради:

(а) Осигуравања особама са инвалидитетом једнаког приступа чистој води и приступа

одговарајућим службама, средствима и другој асистенцији за задовољавање потреба

везаних за инвалидност по приступачним цијенама;

(б) Осигуравања особама са инвалидитетом, нарочито женама и дјевојкама са инвалидитетом и остарјелим лицима са инвалидитетом, приступа програмима социјалне заштите

и програмима за смањење сиромаштва;

(ц) Осигуравања особама са инвалидитетом и њиховим породицама, које живе у условима сиромаштва, приступа државној помоћи да покрију трошкове везане за

инвалидност, укључујући одговарајућу обуку, савјетовање, финансијску помоћ и установе за привремени смјештај;

(д) Осигуравања особама са инвалидитетом приступа јавно финансираним програмима становања;

(е) Осигуравања особама са инвалидитетом једнаког приступа погодностима и програмима пензионог осигурања.

Члан 29.

Учешће у политичком и јавном животу

Државе потписнице ће особама са инвалидитетом гарантовати њихова политичка права и

могућност да та права уживају на основу једнакости са другима и обавезују се да:

(а) Осигурају да особе са инвалидитетом могу да остваре ефективно и пуно учешће у

политичком и јавном животу на основама једнакости са другима, непосредно или преко

слободно изабраних представника, укључујући право и могућност грађана са инвалидитетом да бирају, буду бирани, између осталог кроз:

(И) Осигуравање да изборни поступак, изборна мјеста и материјали буду одговарајући, приступачни и лако разумљиви;

(ИИ) Заштиту права грађана са инвалидитетом на тајно гласање на изборима и рефереднумима без застрашивања, на могућност кандидовања и вршења свих јавних

функција на свим нивоима власти, олакшавајући употребу асистивних и нових технологија

када је то примјерено;

(ИИИ) Гарантовање изражавања слободне воље особа са инвалидитетом као гласача и ради тога, када је то потребно, допуштање пружања асистенције приликом

гласања грађанима са инвалидитетом на њихов захтев и од стране особе које оне одаберу.

(б) Активно промовишу окружење у коме ће особе са инвалидитетом, без дискриминације

и на основу једнакости са другима, моћи да остваре пуно и ефективно учешће у вођењу јавних послова и подстичу учешће ових особа у јавним пословима, укључујући:

(И) Учешће у невладиним организацијама и удружењима које се баве

политичким и јавним животом земље, и у активностима и вођењу политичких партија; (ИИ) Оснивање организација особа са инвалидитетом и прикључивање таквим организацијама које ће представљати особе са инвалидитетом на међународном, националним, регионалним и локалним нивоима.

Члан 30.

Учешће у културном, спортском животу, рекреацији и слободним активностима

1. Државе потписнице признају право свих особа са инвалидитетом да узму учешћа у

културном животу на основама једнакости са другима и предузеће одговарајуће мјере да осигурају да особе са инвалидитетом:

(а) Уживају приступ културним материјалима у приступачним форматима;

(б) Уживају приступ телевизијским програмима, филмовима, позоришним и другим културним

активностима у приступачним форматима;

(ц) Уживају приступ мјестима гдје се одвијају културна догађања или пружају културне

услуге, попут позоришта, музеја, биоскопа, библиотека и туристичких услуга и уживају, у

мјери у којој је то могуће, приступ споменицима и локалитетима од националне културне

важности.

2. Државе потписнице ће предузети одговарајуће мјере како би омогућиле особама

са инвалидитетом да развијају и користе своје креативне, умјетничке и интелектуалне

потенцијале, не само ради своје добробити, већ и ради обogaћивања читавог друштва.

3. Државе потписнице предузеће све одговарајуће кораке у складу са међународним

правом како би осигурале да закони којима се штити интелектуална својина не представљају неразумну или дискриминаторну препреку приступу културним материјалима

за особе са инвалидитетом.

4. Особе са инвалидитетом имаће право, на основама једнакости са другима, на

признавање њиховог посебног културног и лингвистичког идентитета, укључујући

гестовни језик и културу глувих, као и на одговарајућу подршку ради остваривања овог

идентитета.

5. Да би особама са инвалидитетом омогућиле учешће у рекреативним, спортским и

активностима у слободно време на основама једнакости са другима, државе потписнице предузеће одговарајуће мјере како би:

(а) Подстакле и промовисале учешће особа са инвалидитетом у општим спортским

активностима на свим нивоима у највећој могућој мјери;

(б) Осигурале да особе са инвалидитетом имају могућност да организују, развијају и

учествују у спортским активностима специфичним за особе са инвалидитетом и у том циљу

подстицале добијање одговарајућих упутстава, тренинга и средстава на основу једнакости са другима;

(ц) Осигурале да особе са инвалидитетом имају приступ спортским и објектима за

рекреацију и туризам;

(д) Осигурале да дјеца са инвалидитетом имају једнак приступ учешћу у игри, рекреативним, спортским и активностима у слободно вријеме, укључујући активности које

се одвијају у склопу образовног система;

(е) Осигурале да особе са инвалидитетом имају приступ услугама оних који се баве

организацијом спортских, рекреативних, туристичких и активности у слободно вријеме.

Члан 31.

Прикупљање статистичких података

1. Државе потписнице обавезују се да прикупљају одговарајуће информације, укључујући статистичке и податке за истраживања, како би биле у стању да формулишу и

спроводе политике усмјерене на остваривање ове Конвенције. Процес прикупљања и

одржавања података ће бити:

(а) У складу са правно установљеним механизмима заштите, укључујући законодавство о заштити података, како би осигурале повјерљивост и поштовање

приватности особа са инвалидитетом;

(б) У складу са међународно прихваћеним нормама о заштити људских права и основних слобода и етичким принципима прикупљања статистичких података.

2. Подаци прикупљени у складу са одредбама овог члана биће сегрегирани према

потреби и коришћени да би се државама потписницама олакшало оцјењивање спровођења

обавеза преузетих овом Конвенцијом, као и да би се идентификовале препреке са

којима се особе са инвалидитетом суочавају у остваривању својих права.

3. Државе потписнице преузеће одговорност за дистрибуцију ових статистичких

података и осигуравање да они буду приступачни особама са инвалидитетом.

Члан 32.

Међународна сарадња

1. Државе потписнице признају важност међународне сарадње и њеног промовисања, као подршке напорима које државе предузимају појединачно на националном нивоу

ради спровођења циљева и сврхе ове Конвенције и предузеће одговарајуће и ефективне

мјере у том погледу између држава и када је то примјерено, у партнерству са релевантним међународним, регионалним организацијама и цивилним друштвом, нарочито

организацијама особа са инвалидитетом. Те мјере могу, између осталог, обухватати:

(а) Осигуравање да међународна сарадња, укључујући међународне програме развоја, укључује и буде приступачна особама са инвалидитетом;

(б) Олакшавање и подржавање изградње капацитета, укључујући кроз размјену информација, искустава, програма тренинга и обуке, најбоље праксе;

(ц) Олакшавање сарадње у истраживањима и приступу научном и техничком знању, и

(д) Пружање, када је то примјерено, техничке и економске помоћи, укључујући кроз

олакшавање приступа и дијелење приступачних и асистивних технологија, као и кроз

трансфер технологије.

2. Одредбе овог члана неће утицати на обавезу сваке државе потписнице да испуњава

дужности преузете на основу ове Конвенције.

Члан 33.

Спровођење и надзор над спровођењем Конвенције на националном плану

1. Државе потписнице ће, у складу са системом своје унутрашње организације, одредити једно или више тијела у оквиру владе надлежно за питања у вези примјене ове

Конвенције, и размотриће успостављање механизма координације који ће олакшати

одређене акције у различитим секторима и на различитим нивоима.

2. Државе потписнице ће, у складу са својим законским и административним системом,

на нивоу државе задржати, ојачати, именовати или успоставити оквир, укључујући један или

више независних механизма када је то примјерено, за промовисање, заштиту и

надгледање спровођења одреби ове Конвенције. Приликом именовања или

успостављања тог механизма државе потписнице ће узети у обзир начела која се

односе на статус и функционисање националних установа за заштиту и промовисање људских права.

3. Цивилно друштво, посебно особе са инвалидитетом и организације које их представљају, биће укључени и у потпуности ће учествовати у процесу надгледања.

Члан 34.

Комитет за права особа са инвалидитетом

1. Ради остваривања овде зацртаних функција биће установљен Комитет за права особа

са инвалидитетом (у даљем тексту „Комитет“).

2. Комитет ће се састојати од 12 експерата у тренутку када Конвенција ступи на снагу. Послије додатних шездесет ратификација или приступања Конвенцији, број чланова ће

се повећати за 6 и достићиће максимални број чланова Комитета, 18.

3. Чланови Комитета служиће као појединци и биће високог моралног угледа са признатом стручношћу у областима уређеним овом Конвенцијом. Приликом номинације

својих кандидата државе потписнице водиће рачуна и о одредбама става 3 члана 4 ове

Конвенције.

4. Државе потписнице ће бирати чланове Комитета, водећи рачуна о равномјерној

географској заступљености, заступљености различитих цивилизација и главних правних

система, избалансираној родној заступљености и учешћу експерата са инвалидитетом.

5. Чланови Комитета биће бирани тајним гласањем са листе кандидата које државе

потписнице номинују међу својим држављанима на састанку држава потписница које

сазове генерални секретар Уједињених нација. На тим састанцима, на којима ће двије

трећине држава чинити кворум, биће изабрани они кандидати који добију највећи број

гласова који мора чинити апсолутну већину држава потписница које присуствују састанку

и гласале су.

6. Избор првих чланова Комитета биће обављен најкасније шест мјесеци по ступању

Конвенције на снагу а потом ће се обављати сваке друге године. Најкасније четири

мјесеца прије сваког избора генерални секретар УН упутиће писмо државама потписницама позивајући их да у року од 2 мјесеца поднесу номинације.

Генерални

секретар ће потом припремити списак кандидата по азбучном реду, уз назнаку које

државе потписнице су номиновале ког кандидата и упутити тај списак државама потписницама Конвенције.

7. Чланови Комитета биће бирани на 4 године. Могу бити једном реизабрани на ту

дужност. Мандат шесторице чланова изабраних на првим изборима окончаће се по

истеку двије године а имена тих чланова Комитета биће одређена жриједом од стране

предсједавајућег одмах после састанка из става 5 овог члана.

8. Избор шесторице додатних чланова Комитета вршиће се приликом редовних избора, у

складу са одредбама овог члана.

9. Уколико члан Комитета умре или поднесе оставку, или изјави да из било ког другог

разлога не може више да врши ту дужност, држава потписница која је номиновала тог

члана Комитета наименоваће другу особу која посједује потребне квалификације и

задовољава услове из релевантних ставова овог члана да врши дужност до краја

мандата на основу потврде Комитета.

10. Комитет ће усвојити свој Пословник о раду.

11. Генерални секретар УН обезбиједиће потребно особље, погодности и објекте нужне

за ефикасан рад и обављање дужности од стране Комитета сходно одредбама ове

Конвенције и сазваће први састанак Комитета.

12. Уз одобрење Генералне скупштине УН, чланови Комитета установљеног у складу

са одредбама ове Конвенције добијаће надокнаде из извора Уједињених нација под

условима које Скупштина постави, узимајући у обзир важност одговорности Комитета.

13. Чланови Комитета имаће право на погодности, привилегије и имунитете експерата у

мисији Уједињених нација у складу са одредбама релевантних одјељака Конвенције о

привилегијама и имунитетима Уједињених нација.

Члан 35.

Подношење извјештаја Комитету од стране држава потписница

1. Државе потписнице ће преко генералног секретара УН Комитету поднијети свеобухватни извјештај о мјерама које су предузеле да би омогућиле остваривање

права признатих овом Конвенцијом и о напретку оствареном у уживању поменутих

права у року од 2 године од дана када је Конвенција ступила на снагу за сваку државу понаособ.

2. Државе потписнице потом ће подносити даље извјештаје најмање једном у 4 године

и даље, када Комитет то затражи.

3. Комитет ће одлучити о смјерницама у вези са садржајем поменутих извјештаја.

4. Држава потписница која је поднијела свеобухватан први извјештај Комитету не мора у

каснијим извјештајима да понавља информације које је већ пружила. Приликом припреме

извјештаја Комитету државе потписнице се позивају да размотре могућност усвајања

дотичног извјештаја на отворен и прегледан начин, уз узимање у обзир одредби из става

3 члана 4 ове Конвенције.

5. У својим извјештајима државе потписнице могу указати на факторе и потешкоће које

утичу на степен извршавања обавеза из ове Конвенције.

Члан 36.

Разматрање извјештаја

1. Комитет ће разматрати сваки поднијети извјештај, даће коментаре и опште препоруке

које наће за сходно и прослиједити их заинтересованој држави потписници.

Држава

потписница може одговорити на начин који наће за сходно. Комитет може од држава

потписница тражити оне додатне информације које сматра релевантним за спровођење

Конвенције.

2. Ако држава потписница значајно касни са подношењем извјештаја, Комитет може

обавијестити дотичну државу о потреби да размотри спровођење ове Конвенције у

дотичној држави на основу поузданих информација које стоје Комитету на располагању

ако држава не поднесе извјештај у року од 3 мјесеца. У том случају Комитет ће позвати дотичну државу потписницу да учествује у таквом разматрању

спровођења

Конвенције. Ако држава потписница одговори подношењем релевантног извјештаја

одредбе члана примијениће се одредбе става 1 овог члана.

3. Генерални секретар Уједињених нација ставиће извјештаје на располагање свим

државама потписницама.

4. Државе потписнице учиниће извјештаје широко доступним јавности у тим земљама и

олакшаће приступ подношењу приједлога и општих препорука везаних за дотичне

извјештаје.

5. Комитет може, када нађе за сходно, да специјализованим агенцијама, програмима и фондовима Уједињених нација и другим надлежним тијелима прослиједи

извјештаје држава потписница да би се бавио захтјевима, или указивањем на потребу за

пружањем техничких савјета или помоћи, заједно са евентуалним опсервацијама и

предлозима Комитета везаним за те захтјеве или индикације.

Члан 37.

Сарадња држава са Комитетом

1. Свака држава потписница сарађиваће са Комитетом и помагати члановима Комитета

у вршењу њихових дужности.

2. У својим односима са државама потписницама Комитет ће разматрати начине и

средства за ојачавање и поспјешивање националних капацитета за спровођење ове

Конвенције, укључујући кроз међународну сарадњу.

Члан 38.

Однос Комитета са другим тијелима

Да би се подстакло ефективно спровођење ове Конвенције и охрабрила међународна

сарадња у пољима уређеним овом Конвенцијом:

(а) Специјализоване агенције и други органи Уједињених нација биће овлашћени да буду

присутни приликом разматрања спровођења оних одредби Конвенције који потпадају под

њихове мандате. Кад нађе за сходно, Комитет може позвати те специјализоване

агенције и друга надлежна тијела да дају експертска мишљења о спровођењу оних

одредби Конвенције који потпадају под њихове мандате. Комитет може позвати

специјализоване агенције и друге органе Уједињених нација да поднесу извјештаје о спровођењу Конвенције у областима којима се баве
(б) Приликом вршења свог мандата Комитет ће се, када је то примјерено, консултовати са другим релевантним тијелима за надзор установљеним у оквиру релевантних међународноправних докумената о заштити људских права да би осигурао конзистентност са њиховим коментарима, опсервацијама и препорукама и спријечио дуплирање и преплитање у вршењу њихових функција.

Члан 39.

Извјештај Комитета

Комитет ће подносити годишњи извјештај о свим својим активностима Генералној скупштини УН и Савјету за економска и социјална питања и може давати предлоге и опште препоруке засноване на испитивању извјештаја и информација примљених од стране држава потписница. Такви приједлози и опште препоруке биће укључене у извјештај генералног секретара Уједињених нација, заједно са коментарима држава потписница ако оне поднесу икакве коментаре.

Члан 40.

Конференција држава потписница

1. Државе потписнице састајаће се редовно на конференцији држава потписница да би разматрале било које питање везано за спровођење ове Конвенције.
2. Генерални секретар Уједињених нација сазваће конференцију држава потписница не касније од шест мјесеци од дана ступања Конвенције на снагу. Генерални секретар Уједињених нација сазиваће касније конференције сваке двије године или у складу са одлуком конференције држава потписница.

Члан 41.

Депозитар

Генерални секретар Уједињених нација одређен је за депозитара ове Конвенције.

Члан 42.

Потписивање

Ова Конвенција ће бити отворена за потписивање свим државама и регионалним

организацијама за интеграцију у Њујорку од 30. марта 2007. године.

Члан 43.

Пристанак да се буде обавезан Конвенцијом

Ова Конвенција подлијеже ратификацији од стране држава потписница и формалној потврди од

стране регионалних организација за интеграцију које су је потписале. Биће отворена за

приступање свим државама и регионалним организацијама за интеграцију које је нису

потписале.

Члан 44.

Регионалне организације за интеграцију

1. „Регионална организација за интеграцију“ означаваће организацију основану од

стране суверених држава једног региона на коју су њене државе чланице пренијеле

надлежности у областима уређеним овом Конвенцијом. Такве организације ће у својим формалним инструментима о потврђивању или приступању, назначити обим њихове

надлежности у областима уређеним овом Конвенцијом. Оне ће касније обавијестити

депозитара о сваком суштинском мијењању своје надлежности у овој области.

2. Помињање „држава потписница“ у овој Конвенцији односиће се и на поменуте

организације у оквирима њихових надлежности.

3. За потребе става 1 члана 45 и ставова 2 и 3 члана 47 било који инструмент поднијет од

стране регионалне организације за интеграцију неће се бројати.

4. Регионалне организације за интеграцију могу у питањима која се налазе у оквиру

њихових надлежности остварити право гласа на конференцији држава потписница са бројем

гласова који ће бити једнак броју држава чланица те организације које су потписнице ове

Конвенције. Овакве организације неће моћи да остваре право на гласање ако било

која од њених држава чланица искористи то право и обрнуто.

Члан 45.

Ступање на снагу

1. Ова Конвенција ће ступити на снагу тридесетог дана од датума депоновања двадесетог инструмента о ратификацији или приступању.

2. За сваку државу или регионалну организацију за интеграцију која ратификује, формално потврди или приступи Конвенцији после депоновања двадесетог инструмента о ратификацији или приступању, Конвенција ће ступити на снагу

тридесетог дана након што држава депонује свој инструмент

Члан 46.

Резерве

1. Резерве неспојиве са циљем и сврхом ове Конвенције неће бити дозвољене.
2. Резерве могу бити повучене у било које вријеме.

Члан 47.

Амандмани

1. Свака држава потписница може предложити амандман и доставити га генералном секретару Уједињених нација. Генерални секретар ће потом прослиједити предложени амандман државама потписницама, са захтјевом да се изјасне желе ли конференцију држава потписница ради разматрања и гласања о приједлозима амандмана. У случају да се у року од четири мјесеца од датума слања таквог приједлога најмање једна трећина држава потписница определијели за такву конференцију, генерални секретар УН ће сазвати конференцију под покровитељством Уједињених нација. Сваки амандман усвојен двотрећинском већином присутних држава потписница које су гласале на конференцији биће поднешен на одобрење Генералној скупштини Уједињених нација и потом свим државама потписницама на прихватање.
2. Амандман усвојен и потврђен у складу са ставом 1 овог члана ће ступити на снагу тридесетог дана од дана када број инструмената о прихватању достигне број од двије трећине држава потписница које су биле потписнице у тренутку усвајања амандмана. Послије тога, амандман ће ступити на снагу за било коју државу тридесет дана од дана када је та држава поднијела инструмент о прихватању амандмана. Амандман ће обавезивати само оне државе потписнице које су га прихватиле.
3. Ако конференција држава потписница одлучи консенсусом о томе, амандман усвојен и потврђен у складу са одредбама става 1 који се односи само на чланове 34, 38, 39 и 40 ове Конвенције ступиће на снагу за све државе потписнице тридесетог дана од дана када број инструмената о прихватању достигне број од двије трећине држава потписница које су биле потписнице у тренутку усвајања амандмана.

Члан 48.

Повлачење из Конвенције

Држава потписница може се повући из ове Конвенције писаним обавјештењем генералном секретару Уједињених нација. Повлачење постаје ефективно годину дана

од дана пријема нотификације од стране генералног секретара.

Члан 49.

Приступачни формат

Текст ове Конвенције биће учињен доступним у приступачном формату.

Члан 50.

Аутентичност текстова

Арапски, кинески, енглески, француски, руски и шпански текстови ове Конвенције једнако су вјеродостојни.

КАО СВЈЕДОЧЕЊЕ ТОГА, доле потписани опуномоћеници, пуноважно овлашћени

од стране својих Влада, потписали су ову Конвенцију.

ПРИЈЕДЛОГ ОПЦИОНОГ ПРОТОКОЛА НА МЕЂУНАРОДНУ КОНВЕНЦИЈУ О ПРАВИМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Државе потписнице овог Протокола сагласне су о сљедећем:

Члан 1.

1. Држава потписница овог Протокола (у даљем тексту „држава потписница“) признаје

надлежност Комитета за права особа са инвалидитетом (у даљем тексту „Комитет“) да

прима и разматра представке поднијете од стране или у име појединаца или група

појединаца под јурисдикцијом дотичне државе који тврде да су били жртве кршења одредби

ове Конвенције од стране дотичне државе потписнице.

2. Комитет не може примати поднеске који се односе на поједину државу потписницу

Конвенције уколико та држава није потписница овог протокола.

Члан 2.

Комитет ће одбацити представку као неприхватљиву у сљедећим случајевима:

(а) Представка је анонимна;

(б) Представка представља злоупотребу права подношења представке или није спојива са одредбама ове Конвенције;

(ц) Исто питање је већ било испитивано од стране Комитета или представља предмет

другог поступка међународног испитивања или мирења;

(д) Нису исцрпљени сви расположиви правни лијекови у домаћем правосуђу.

Ово

правило неће се примјењивати у случајевима када је примјена домаћих правних

лијекова

неоправдано продужена или је вјероватно да ти правни лијекови неће имати ефекта;

(е) Представка је очито неоснована или недовољно поткријепљена;

(ф) Чињенице из представке су наступиле прије но што је Конвенција или могућност

подношења представке постала обавезујућа за дотичну државу потписницу, осим

уколико се чињенице нису наставиле и послје тог датума.

Члан 3.

Водећи рачуна о одредбама члана 2 овог Протокола, Комитет ће држави потписници на

коју се представка односи повјерљиво скренути пажњу на дотичну представку.

У року

од шест мјесеци држава потписница која је примила представку доставиће Комитету

писано објашњење случаја и податке о правним лијековима, уколико су били пружени у

конкретном случају.

Члан 4.

1. У било ком тренутку послје пријема представке а прије одлучивања о меритуму

случаја Комитет може држави потписници на коју се представка односи доставити на

хитно разматрање захтјев да држава предузме оне привремене мјере које могу бити

потребне ради избегавања наносења неповратне штете жртви или жртвама наводног

кршења Конвенције.

2. У случајевима када Комитет врши овлашћење из става 1 овог члана то неће прејудуцирати доношење одлука о меритуму или прихватљивости представке.

Члан 5.

Комитет ће држати затворене сједнице када буде разматрао представке поднете

сходно одредбама овог члана. Послје испитивања представке Комитет ће држави

потписници на коју се представка односи и подносиоцу представке доставити своје

препоруке, ако их има.

Члан 6.

1. У случају да Комитет дође до поузданих информација које указују на озбиљна или

систематична кршења права из ове Конвенције од стране државе потписнице, Комитет ће

позвати дотичну државу да сарађује у испитивању информације и да у том погледу

достави своје ставове у вези са информацијом о којој је ријеч.

2. Узимајући у обзир ставове државе потписнице које је ова могла доставити Комитету,

као и било које друге поуздане информације до којих је Комитет могао доћи, Комитет

може одредити једног или више својих чланова да спроведу истрагу и хитно поднесу

извјештај. Када је то оправдано и уз сагласност државе потписнице, истрага може

обухватити и посјету територији дотичне државе.

3. Послије испитивања налаза истраге, Комитет ће држави потписници на коју се истрага

односи доставити те налазе, заједно са својим евентуалним коментарима и препорукама.

4. Држава потписница на коју се истрага односи доставиће своје ставове Комитету у

року од шест мјесеци од дана пријема налаза, коментара и препорука Комитета.

5. Истрага ће бити спроведена повјерљиво а од државе потписнице ће се тражити сарадња

у свим фазама поступка.

Члан 7.

1. Комитет може позвати државу потписницу на коју се истрага односи да информације о

било којим мјерама предузетим као одговор на истрагу вођену сходно одредбама

члана 6 овог Протокола укључи у своје извјештаје које подноси Комитету сходно члану

35 Конвенције.

2. По истеку рока од 6 мјесеци из става 4 члана 6, Комитет може, ако то буде потребно, позвати државу потписницу на коју се истрага односи да да

информације о

мјерама које је евентуално предузела као одговор на истрагу.

Члан 8.

У тренутку потписивања или ратификације ове Конвенције, или приликом приступања истој,

свака држава потписница може дати изјаву да не признаје надлежност Комитета

предвиђену овим члановима 6 и 7 овог Протокола.

Члан 9.

Генерални секретар Уједињених нација је одређен за депозитара ове Конвенције.

Члан 10.

Овај Протокол ће бити отворен за потписивање свим државама и регионалним организацијама за интеграцију у Њујорку 30. марта 2007. године.

Члан 11.

Овај Протокол подлијеже ратификацији од стране држава потписница Протокола које су ратификовале или приступиле Конвенцији. Биће отворен за формалну потврду од стране регионалних организација за интеграцију које су потписале Протокол а формално су ратификовале или приступиле Конвенцији.. Биће отворен за приступање свим државама и регионалним организацијама за интеграцију које су ратификовале, формално потврдиле или приступиле Конвенцији а нису потписале Протокол.

Члан 12.

1. „Регионална организација за интеграцију“ означаваће организацију основану од стране суверених држава једног региона на коју су њене државе чланице пренијеле надлежности у областима уређеним овом Конвенцијом и овим Протоколом. Такве организације ће у својим формалним инструментима о потврђивању или приступању, назначити обим њихове надлежности у областима уређеним овом Конвенцијом и овим Протоколом. Оне ће касније обавијестити депозитара о сваком суштинском мијењању своје надлежности у овој области.

2. Помињање „држава потписница“ у овој Конвенцији односиће се и на поменуте организације у оквирима њихових надлежности.

3. За потребе става 1 члана 13 и става 2 члана 15 било који инструмент поднет од стране регионалне организације за интеграцију неће се бројати.

4. Регионалне организације за интеграцију могу у питањима која се налазе у оквиру њихових надлежности остварити право гласа на конференцији држава потписница са бројем гласова који ће бити једнак броју држава чланица те организације које су потписнице овог Протокола. Овакве организације неће моћи да остваре право на гласање ако било која од њених држава чланица искористи то право и обрнуто.

Члан 13.

1. Послије ступања Конвенције на снагу, овај Протокол ће ступити на снагу тридесетог дана од датума депоновања десетог инструмента о ратификацији или приступању.

2. За сваку државу или регионалну организацију за интеграцију која ратификује, формално потврди или приступи Протоколу послје депоновања десетог инструмента о ратификацији или приступању, Протокол ће ступити на снагу тридесетог дана након што држава депонује свој инструмент.

Члан 14.

1. Резерве неспојиве са циљем и сврхом овог Протокола неће бити дозвољене.

2. Резерве могу бити повучене у било које вријеме.

Члан 15.

1. Свака држава потписница може предложити амандман на овај Протокол и доставити га генералном секретару Уједињених нација. Генерални секретар ће потом прослиједити предложени амандман државама потписницама, са захтјевом да се

изјасне желе ли састанак држава потписница ради разматрања и гласања о приједлозима

амандмана. У случају да се у року од четири мјесеца од датума слања таквог предлога најмање једна трећина држава потписница определијели за такав састанак,

генерални секретар УН ће сазвати састанак под покровитељством Уједињених нација.

Сваки амандман усвојен двотрећинском већином присутних држава потписница које су

гласале на конференцији биће поднешен на одобрење Генералној скупштини Уједињених

нација и потом свим државама потписницама на прихватање.

2. Амандман усвојен и потврђен у складу са ставом 1 овог члана ће ступити на снагу тридесетог дана од дана када број инструмената о прихватању достигне број

од двије трећине држава потписница које су биле потписнице у тренутку усвајања

амандмана. Послије тога, амандман ће ступити на снагу за било коју државу тридесет

дана од дана када је та држава поднијела инструмент о прихватању амандмана.

Амандман ће обавезивати само оне државе потписнице које су га прихватиле.

Члан 16.

Држава потписница може се повући из овог Протокола писаним обавјештењем генералном секретару Уједињених нација. Повлачење постаје ефективно

годину дана

од дана пријема нотификације од стране генералног секретара.

Члан 17.

Текст овог Протокола биће учињен доступним у приступачном формату.

Члан 18.

Арапски, кинески, енглески, француски, руски и шпански текстови овог Протокола једнако су вјеродостојни.

КАО СВЈЕДОЧЕЊЕ ТОГА, доле потписани опуномоћеници, пуноважно овлашћени

од стране својих Влада, потписали су овај Протокол.